

การสัมมนาในระดับชาติ

เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในโครงการคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาของซีมีโอ

วันที่ 6 – 8 มกราคม 2552

โรงแรมเจริญธานี ปรีณเซส จังหวัดขอนแก่น

ความเป็นมา

โครงการความร่วมมือระดับภูมิภาคว่าด้วยคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาของซีมีโอ เกิดขึ้นจากข้อริเริ่มของ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) โดยเห็นว่าประเด็นในเรื่องคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาเป็นข้อห่วงใยร่วมกันของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงควรมีการร่วมมือกันอย่างจริงจังในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา ดังนั้นในการประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 37 ซึ่งประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดขึ้นระหว่างวันที่ 12 – 15 มีนาคม 2545 ที่จังหวัดเชียงใหม่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของไทยจึงได้นำเสนอข้อริเริ่มดังกล่าว ซึ่งได้รับการรับรองจากที่ประชุม และต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการของประเทศสมาชิกซีมีโอทั้งหมดได้ร่วมกันลงนามในปฏิญญาของซีมีโอเพื่อความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาในภูมิภาคนี้

วัตถุประสงค์โดยทั่วไปของโครงการ คือขยายความร่วมมือระดับภูมิภาคในการพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา โดยเฉพาะที่จะ

1. ส่งเสริมการระดมทรัพยากรมาอย่างมีระบบและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างสมาชิกซีมีโอ สมาชิกสมทบ และ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในด้านการศึกษาอื่นๆ
2. พัฒนาและใช้รูปแบบวิธี/นโยบายที่เหมาะสมกับหัวข้อต่างๆ ในเรื่องคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาในภูมิภาคนี้
3. ระดมชุมชนและสมาชิกในสังคมเพื่อสนับสนุน กิจกรรมที่ปรับปรุงคุณภาพและความเสมอภาค
4. ตระหนักในความสำคัญของคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน

สำหรับการสัมมนาในระดับชาติ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในโครงการคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาของซีมีโอ ที่จัดขึ้นระหว่างวันที่ 6 – 8 มกราคม 2552 ณ โรงแรมเจริญธานี ปรีณเซส จังหวัดขอนแก่น โดยผู้เข้าประชุมฯ ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูในเครือข่ายโครงการคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาของซีมีโอ รวมผู้เข้าประชุมทั้งสิ้น 180 คน

พิธีเปิดการประชุม

ในวันที่ 7 มกราคม 2552 โดยท่านปลัดกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมายรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (นางศรีวิการ์ เมฆธวัชชัยกุล) เป็นประธาน ทั้งนี้ นายไพศาล วิศาลาภรณ์ ผู้อำนวยการสำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สป. ได้รายงานให้ทราบถึง

ความเป็นมาของโครงการความร่วมมือระดับภูมิภาค ว่าด้วยคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาของ ซีมีโอ ซึ่งประเทศไทยได้เสนอโครงการดังกล่าวต่อที่ประชุมสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ครั้งที่ 37 ที่จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี 2545 และประเทศสมาชิกได้ร่วมลงนามในปฏิญญาซีมีโอว่าด้วยคุณภาพ และความเสมอภาคทางการศึกษาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่จะร่วมกันพัฒนาและส่งเสริมการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์อย่างมีระบบ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในภาพรวมให้ดียิ่งขึ้น สำหรับในส่วนของ กระทรวงศึกษาธิการไทยนั้น ได้จัดกิจกรรมภายใต้โครงการดังกล่าว อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอดทั้งใน ระดับชาติและระดับภูมิภาค ปัจจุบันมีสถานศึกษาในประเทศไทยเป็นสมาชิกรวม 315 แห่ง ได้ร่วมกันระดม ทรัพยากรเพื่อจัดการเรียนการสอนให้เกิดการพัฒนาอย่างมีพลวัตและยั่งยืน โดยเน้นกระบวนการเรียนการ สอนบนพื้นฐานของควมมีคุณภาพ ความเกี่ยวเนื่อง และความเสมอภาคทางการศึกษาใน 5 ด้าน ตามที่ ระบุไว้ในปฏิญญาซีมีโอ ดังนี้ คือ การจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและวิธีการมีส่วนร่วมของบุคลากร ทั้งหมด สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน ความสามารถของครูและระบบตอบแทน เนื้อหาหลักสูตรและ สื่อการเรียนการสอน และการมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งนี้เมื่อปี 2550 กระทรวงศึกษาธิการได้จัดการประชุม ระดับภูมิภาค เรื่องคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาในประเทศสมาชิกซีมีโอ ภายใต้หัวข้อ “การ พัฒนาอย่างยั่งยืนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” ขึ้นที่จังหวัดชลบุรี ซึ่งผู้แทนจากประเทศสมาชิกได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การดำเนินงานโครงการฯ และการนำเสนอผลการดำเนินงานที่เป็นแบบอย่าง ที่ดี (Best Practice) และประสบผลสำเร็จในประเทศของตน การดำเนินโครงการว่าด้วยคุณภาพและความ เสมอภาคทางการศึกษาของซีมีโอ ซึ่งได้ดำเนินการพร้อมกันในสถานศึกษาของประเทศสมาชิกซีมีโอ นั้น ได้สะท้อนให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและความตั้งใจของประเทศสมาชิกทุกประเทศ

สำหรับการจัดสัมมนาในครั้งนี้ นอกจากจะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่าง ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา นักวิชาการ นักสื่อสารมวลชน ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว ยังเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการจัดประชุมระดับภูมิภาคซึ่งจะจัดขึ้นที่ประเทศไทยในเดือนมีนาคม 2552 ต่อไป

ในการนี้ **ท่านรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (นางศรีวิการ์ เมฆธวัชชัยกุล)** ได้กล่าวใน พิธีเปิดว่า การจัดสัมมนาฯ ครั้งนี้ ถือเป็นความร่วมมือครั้งสำคัญระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและ สถานศึกษาเครือข่ายความร่วมมือว่าด้วยคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาของซีมีโอในประเทศไทย ที่จะร่วมกันผลักดันและพัฒนากิจการดำเนินงานเพื่อพัฒนาความเสมอภาคและคุณภาพทางการศึกษาของ ซีมีโอให้ปรากฏผลอย่างเป็นรูปธรรมทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาค โดยยังได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญ ในการพัฒนาประเทศให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนได้นั้น จำเป็นต้องพึ่งพารากฐาน อันแข็งแกร่งของระบบและโครงสร้างต่าง ๆ ภายในประเทศ เพื่อสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมคุณธรรมนำการพัฒนา อันจะ นำมาซึ่งความสุขและความเจริญอย่างยั่งยืน และพร้อมรับ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้อย่าง รู้เท่าทัน ด้วยเหตุดังกล่าว รัฐบาลไทยจึงได้มุ่งมั่นที่จะสร้าง และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการสร้างสรรค์และการ เรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติ อย่างทั่วถึง ทั้งในด้านการขยายโอกาสและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในทุกมิติให้เป็นไปอย่างสอดคล้อง

กับยุทธศาสตร์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และ สังคมไทย ตามที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

อนึ่ง รัฐบาลไทยได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาครั้งที่สอง เพื่อสามารถแปลงนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยเน้นการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม และดำรงความเป็นไทยของผู้เรียน นอกจากนี้ ยังมุ่งเสริมสร้างความแข็งแกร่งของระบบการศึกษาไทย ทั้งการศึกษาในระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการไทยในฐานะสมาชิกประชาคมโลก ได้มุ่งส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษา กับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศทั้งระดับภูมิภาคและระดับสากล เพื่อขับเคลื่อนการศึกษาไทยสู่เวทีโลกอย่างมีประสิทธิภาพ อาทิ ความร่วมมือกับสหประชาชาติ ความร่วมมือกับองค์การยูเนสโก ความร่วมมือกับองค์การซีมีโอ

ในท้ายที่สุดได้กล่าวเสริมว่า การจัดสัมมนาครั้งนี้นับได้ว่าเป็นการผืนีกกำลังครั้งสำคัญ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการด้านการศึกษาจะได้ร่วมกันเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของชาติ พร้อมทั้งร่วมวางแผนการดำเนินโครงการความร่วมมือ เพื่อพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคของซีมีโอให้มีความต่อเนื่อง และสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับไปขยายผล เพื่อบรรลุเป้าหมายแห่งการพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างยั่งยืนสืบไป

การบรรยายพิเศษ เรื่อง “โครงการความร่วมมือระดับภูมิภาคว่าด้วยคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาของซีมีโอ : อดีต ปัจจุบัน เพื่อขับเคลื่อนสู่อนาคต” โดย นางสาวศิริ สุวรรณสถิตย์ ซึ่งเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันโครงการดังกล่าวเมื่อปี 2545 ซึ่งในขณะดำรงตำแหน่ง รองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ฝ่ายต่างประเทศ) ได้กล่าวถึงความ เป็นมาของโครงการดังกล่าว ซึ่งเป็นข้อริเริ่มของประเทศไทย ในขณะนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการไทย (นายสุวิทย์ คุณกิตติ) ดำรง ตำแหน่งประธานสภารัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเห็นว่าประเด็นในเรื่องคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา เป็นข้อห่วงใยร่วมกันของประเทศในภูมิภาคที่ต้องร่วมกัน ดำเนินการพัฒนาอย่างจริงจัง

สำหรับการสัมมนาในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงรูปแบบ การดำเนินโครงการฯ ในอนาคต และจากการดำเนินโครงการในอดีตนั้นได้ส่งผลต่อการดำเนินโครงการ ปัจจุบันอย่างไร โดยที่สภาพสังคม สภาพเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นคุณภาพการศึกษาในบริบทใหม่ ควรจะเน้นในด้านใด ปัจจัยที่มีผลต่อการขับเคลื่อนให้เกิดความทั่วถึง เท่าเทียมทางด้านการศึกษา ได้แก่ การใช้โรงเรียนเป็นฐาน ความสามารถในการบริโภคข้อมูลข่าวสาร ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร ซึ่งในฐานะที่เป็นโรงเรียนเครือข่ายโครงการฯ จะต้องคำนึงถึงประเด็นดังกล่าวข้างต้น และพยายาม ขับเคลื่อนให้ได้ภายในโรงเรียนของตน

ในการดำเนินโครงการนั้น โรงเรียน/สถานศึกษาที่เป็นสมาชิกเครือข่ายมีความปรารถนา ร่วมกันที่จะเห็นความเสมอภาคเท่าเทียมและมีคุณภาพทางการศึกษา เพื่อจะได้มีส่วนร่วมในการพัฒนา

สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาตนเอง และร่วมมือกับผู้อื่นได้อย่างมีศักดิ์ศรี การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพต้องผลิตคนให้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนร่วม เป็นผู้ที่มีคุณธรรม

การจัดการสัมมนาในครั้งนี้เสมือนเป็นการทบทวนประเด็นปัญหา/อุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนเครือข่ายโครงการคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาของซีมีโอ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาอย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม ในการดำเนินกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จได้นั้น จะต้องมีทีมงานที่ดี มีความร่วมมือร่วมใจ และต้องมีการสานต่อการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงมีความเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาในเครือข่ายโครงการฯ จะร่วมกันดำเนินโครงการฯ ต่อไปให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาของประเทศไทยตลอดไป

การอภิปราย เรื่อง “เครือข่ายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา”

ผู้ร่วมอภิปรายประกอบด้วย ดร.ฉันทวิทย์ สุชาติานนท์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา นางสาวจุไรรัตน์ แสงบุญนำ ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ นางสาวพรทิพย์ กาญจนนียต ผู้อำนวยการบริหารมูลนิธิการศึกษาไทย – อเมริกัน นายสมหมาย ปาโรจฉัตต์ กรรมการผู้จัดการบริษัทมดิซัน จำกัด (มหาชน) และนางสาวจิรพรรณ ปุณเกษม ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ดำเนินการอภิปรายโดย ดร.ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์ ที่ปรึกษาด้านยุทธศาสตร์ต่างประเทศ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สป. มีสาระสำคัญดังนี้

ดร.ฉันทวิทย์ สุชาติานนท์ ได้ร่วมอภิปรายในประเด็นการดำเนินงานโครงการคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาของซีมีโอ (QEE) ในฐานะเคยปฏิบัติงานที่สำนักเลขาธิการองค์การซีมีโอ โดยในช่วงแรกก่อนการจัดทำปฏิญญาของซีมีโอและรูปแบบของการดำเนินโครงการ QEE ได้ขอความร่วมมือประเทศสมาชิกได้วิเคราะห์ถึงปัญหาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- ปัญหาคุณภาพและความเสมอภาคทางการเรียนการสอนทางด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา และการสื่อสาร
- ความเชื่อมโยงของหลักสูตรและความต้องการของชุมชน ความต้องการของผู้เรียน
- กลไกในการบริหารจัดการการศึกษาในภาพรวม

กิจกรรมที่สำนักเลขาธิการซีมีโอ ได้ดำเนินการเพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก ได้แก่

- การขอความร่วมมือจากประเทศฝรั่งเศสในการจัดทำโครงการเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยเปิดโอกาสให้นักการศึกษาจาก 10 ประเทศ ได้ไปเรียนรู้การทำงานของประเทศไทย

โดยการให้ทุนแลกเปลี่ยนบุคลากร ปัจจุบันโครงการ นี้ได้ปิดไปแล้วเนื่องจากประเทศฝรั่งเศสไม่มีงบประมาณให้การสนับสนุน

- การจัดทำ QEE Website โดยสำนักงานเลขาธิการซีมีโอ เป็นผู้ดูแลดำเนินการจัดทำเว็บไซต์ขึ้น ภายในเว็บไซต์จะมีรายชื่อของโรงเรียนสมาชิก ฐานข้อมูลโรงเรียน กิจกรรมที่ดำเนินการโดยโรงเรียนสมาชิกเครือข่าย นอกจากนี้ครู อาจารย์ ผู้บริหารโรงเรียน สามารถที่จะนำข้อมูลที่โรงเรียนได้ดำเนินการนำลงเผยแพร่ทางเว็บไซต์ เพื่อให้ผู้อื่นได้เรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ได้อีกทางหนึ่ง

- การแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างโรงเรียนเครือข่าย การจัดการฝึกอบรมครู
- การนำโครงการของ UN HABITAT เข้ามาบูรณาการเข้ากับหลักสูตรการเรียนการสอนในเรื่องสุขอนามัยการใช้น้ำ การสร้างค่านิยมในการประหยัดน้ำ การใช้น้ำให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยใช้โรงเรียนที่เป็นสมาชิกโครงการฯ เป็นหลักในการเชื่อมเครือข่ายกับโรงเรียนข้างเคียง

- ความพยายามที่จะนำ ICT เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน
- การใช้ระบบการเรียนการสอนแบบ E-Learning
- การจัดการเรียนการสอนโดยผ่าน Internet
- การจัดการแข่งขันประกวดเว็บไซต์
- โครงการ School Net Project
- การนำ ICT เข้ามาช่วยในการสอนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ในโรงเรียน โดยได้รับการสนับสนุนจากออสเตรเลีย โดยการจัดการฝึกอบรมให้แก่ครู การพัฒนาสื่อโดยใช้กราฟฟิคต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการทำโมเดลการเรียนการสอน

- แผนพัฒนา IT ในเครือข่าย SEAMEO เป็นการเชื่อมโยงระหว่างศูนย์ต่าง ๆ ของ SEAMEO เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและการเรียนรู้ระหว่างกัน

ในการดำเนินโครงการคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาของซีมีโอที่ผ่านมาเน้นการสร้างความเป็น Partnerships ระหว่างโรงเรียนเครือข่าย สำหรับการทำให้มีเวทีระดับภูมิภาคก็เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยกระตุ้นให้โรงเรียนเครือข่ายฯ เกิดการพัฒนาตนเองให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ เพื่อที่จะปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียน นอกจากนี้ควรมีการเชื่อมโยงกิจกรรมของโรงเรียนเครือข่ายฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานที่ SEAMEO ดำเนินการเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงการติดต่อสื่อสาร การเก็บรวบรวมข้อมูลมารวมไว้ในส่วนกลางจะช่วยให้กระทรวงศึกษาธิการสามารถผลักดันความเชื่อมโยงให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมได้มากยิ่งขึ้น

นางสาวจุไรรัตน์ แสงบุญนำ ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ ได้นำเสนอประสบการณ์ในการดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือกับองค์การยูเนสโก ซึ่งเป็นลักษณะการทำงานเครือข่ายในระดับโลก ได้แก่ โครงการความเข้าใจอันดีระหว่างชาติของยูเนสโก หรือที่รู้จักในอีกชื่อหนึ่งว่า โครงการโรงเรียนพี่ - โรงเรียนน้อง ลักษณะของโรงเรียนพี่ เป็นโรงเรียนที่มีศักยภาพทางวิชาการ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของสังคม ครู-นักเรียน มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดี - ปานกลาง มีความสามารถ มีความพร้อมที่จะแบ่งปันให้กับผู้ด้อยโอกาส โรงเรียนน้องจะเป็นโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ทุรกันดารภายใต้แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร

ตามพระราชดำริ รวมถึงโรงเรียน ตชด. ที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ห่างไกลการคมนาคม และขาดแคลน ปัจจุบันมีโรงเรียนพี 65 แห่ง (อยู่ในกรุงเทพฯ 34 แห่ง ในต่างจังหวัด 31 แห่ง) และมีโรงเรียนน้องรวม 119 แห่ง

เป้าหมายของการพัฒนาเด็กและเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร คือการพัฒนาคุณภาพ เด็กต้องมีโภชนาการที่ดี มีสุขภาพที่ดี ทำให้เด็กต้องการเรียนหนังสือ ซึ่งการที่เด็กต้องการเรียนจะทำให้การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความสามัคคี ความเสียสละ หรือความมีเมตตาต่อผู้อื่นก็จะซึมซาบไปในตัวเอง นอกจากนี้การที่เด็กได้เรียนหนังสือจะทำให้มีความรู้ มีทักษะ เกิดความรู้สึกรักอยากจะช่วยเหลือชุมชน อยากพัฒนาท้องถิ่นของตัวเอง และเมื่อมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ก็จะพยายามยกระดับคุณภาพชีวิต คือการได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

การดำเนินกิจกรรมโครงการโรงเรียนพี – โรงเรียนน้อง เป็นตัวอย่างหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การยกระดับการเรียนการสอน เป็นการช่วยส่งเสริมความเสมอภาคทางการศึกษา ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นในจิตใจของเด็กและเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ของ UN

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินโครงการฯ อาทิ

1. ผู้บริหารโยกย้าย
2. การคมนาคมไม่สะดวก
3. การสื่อสารซึ่งค่อนข้างจะห่างไกล

ในการทำงานในลักษณะเครือข่ายในปัจจุบันนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังสามารถจะนำโครงการดังกล่าวไปดำเนินการกับประเทศเพื่อนบ้านได้อีกด้วย

นางสาวพรทิพย์ กาญจนนิตย์ ผู้อำนวยการบริหารมูลนิธิการศึกษาไทย – อเมริกัน

ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสร้างเครือข่าย โดยยกตัวอย่างประสบการณ์การดำเนินงานของมูลนิธิฯ ว่า แม้จะเป็นองค์กรเล็ก มีบุคลากรน้อย และงบประมาณจำกัด แต่ยังสามารถดำเนินงานได้ในระดับสากลและเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง ซึ่งการดำเนินงานของมูลนิธิฯ ใช้ความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายกับสถาบันทางการศึกษา ในการสร้างเครือข่ายนั้น ควรต้องคำนึงถึงคุณภาพมากกว่าปริมาณ มีความจำเป็นมากน้อย

เพียงใด มิใช่ทำตามกระแส หน่วยงานต้องเข้าใจในบทบาทและบริบทของตัวเอง หากเป็นสถานศึกษา ต้องพิจารณาถึงผลกระทบที่จะมีต่อตัวนักเรียนเป็นสำคัญ ในแต่ละโรงเรียนมีบริบทที่ต่างกัน นอกจากจะทำความเข้าใจในบทบาทและบริบทแล้ว สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ได้แก่ วัฒนธรรมขององค์กรซึ่งแตกต่างกัน การสร้างเครือข่ายนั้น ทำให้สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้มากขึ้น มีความมั่นใจมากขึ้น

โดยท้ายที่สุด ผู้อำนวยการบริหาร มูลนิธิการศึกษาไทย – อเมริกัน ได้ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการในลักษณะเครือข่าย ดังนี้ รู้จักตัวเอง เข้าใจกรอบงาน บทบาทและบริบทของตน รู้จุดบกพร่อง มีการสร้างความเชื่อมโยง และสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน

นายสมหมาย ปาริจฉัตต์ กรรมการผู้จัดการ บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) ได้ให้แนวคิดในการสร้างเครือข่ายเพื่อมีส่วนร่วมในการยกระดับคุณภาพและแก้ปัญหาความเสมอภาคทางการศึกษาว่า ประเด็นสำคัญคือวิธีการสร้างและพัฒนาเครือข่ายให้มีความยั่งยืน มั่นคงและเข้มแข็ง โดยสิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ คุณภาพของเครือข่าย การปรับวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม การแสวงหานวัตกรรมใหม่ๆ มีการแลกเปลี่ยนระหว่างกัน และต้องมีการประชาสัมพันธ์ หรือเผยแพร่ผ่านทางสื่อ ควรใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ ให้สังคมรับรู้ถึงสิ่งที่ดีของโรงเรียน กิจกรรมที่ดำเนินการ โครงการที่สะท้อนถึงการให้เครือข่ายให้เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพสำหรับปัญหาในการดำเนินการ อาทิ การนำนโยบายไปใช้ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม การกระจายอำนาจ โรงเรียนขนาดเล็ก คุณภาพครู มาตรฐานการประเมินคุณภาพความเสมอภาคระหว่างภาครัฐและเอกชน ต้องมีการขยายความร่วมมือ ร่วมกันแก้ไขปัญหา ให้บุคคลที่จัดทำนโยบาย ผู้บริหารได้รับรู้ปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง แนวคิดการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา ซึ่งคงมีความขัดแย้งอยู่ในตัวระหว่างคุณภาพและความเสมอภาค โดยนายสมหมาย ปาริจฉัตต์ มีความเห็นว่าต้องมีความเสมอภาคก่อนคุณภาพ หากความเสมอภาคยังไม่เกิดขึ้น โรงเรียนต่างๆ ก็ยังไม่มีมาตรฐาน เนื่องจากยังคงมีความไม่เท่าเทียมกันเกิดขึ้นในสังคม

นางสาวจิรพรรณ ปุณเกษม ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้กล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการดำเนินการในเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งต้องอาศัยการดำเนินการดังนี้

1. การเชื่อมโยงและยกระดับการเรียนรู้ การสร้างแหล่งการเรียนรู้ การสรรค์สร้างสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
2. การพัฒนาครู เร่งแก้ไขปัญหาคู การพัฒนาระบบบริหารบุคลากร
3. การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
4. การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการคุณภาพ เช่น การทำมาตรฐานการศึกษา
5. การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษา
6. การส่งเสริมความร่วมมือของทุกภาคส่วนในสังคม ในเรื่องการสนับสนุนการบริหารจัดการ การระดมทุน ทรัพยากรต่าง ๆ

อย่างไรก็ตามสิ่งที่ต้องเรียนรู้ในการบริหารจัดการเครือข่ายจะต้องมีการวิเคราะห์สมาชิกเครือข่ายด้วย

จากการอภิปรายดังกล่าวข้างต้น **ดร.ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์** ที่ปรึกษาด้านยุทธศาสตร์ต่างประเทศ สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สป. ได้ประมวลข้ออภิปรายของวิทยากรข้างต้น ดังนี้

1) การดำเนินกิจกรรมตามโครงการคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาของ ซีมีโอ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยผ่านกระบวนการเครือข่าย

2) การเชื่อมต่อกิจกรรมของซีมีโอกับโรงเรียนในเครือข่าย จะต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ต้องมีการเชื่อมโยงเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพโรงเรียน

3) การใช้ระบบเครือข่ายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาจะต้องเข้าใจในบทบาทของตนเอง ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในระบบเครือข่ายจะต้องก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเครือข่าย

4) การเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือ จะต้องสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม แสวงหานวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5) การพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายนั้น นอกจากจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งภาครัฐและเอกชนส่วนแล้ว อีกประเด็นหนึ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือ โรงเรียนจะต้องเข้าใจในบทบาทและบริบทของตนเอง ต้องรู้วัฒนธรรมขององค์กร และต้องมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่การดำเนินงานในแพร่หลายอีกด้วย

6) กลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษา คือ “ครู” เนื่องจากครูจะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการต่าง ๆ

การนำเสนอผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนวัดพระธาตุวิทยา จังหวัดหนองคาย โดยพระมหาธราบุญ จิระชิโว อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดพระธาตุวิทยา

และคุณเอเลน เกริก อาสาสมัครจากประเทศแคนาดา โดยได้นำเสนอตัวอย่างการดำเนินงานของโรงเรียนวัดพระธาตุวิทยา ในด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้แก่พระและเณร ผลงานที่โดดเด่น คือ โครงการวิจัยเรื่องการประกวดพูดภาษาอังกฤษ ครั้งที่ 1 ซึ่งได้รับการพิจารณาจากยูเนสโกว่าเป็นงานวิจัยที่สร้างประโยชน์ต่อการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรม และได้รับการยกย่องให้เป็นงานวิจัยที่ชนะเลิศ 1 ใน 5 ของโลก จากผลงานวิจัยที่ส่งเข้าประกวด 32 ผลงาน และถือว่าเป็นอันดับ 1 ของเอเชีย

ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษจะใช้กระบวนการการมีส่วนร่วมของผู้เรียน เน้นการปฏิบัติจริง ทำให้ผู้เรียนมีความสุข มีความพยายามในการฝึกฝนค้นคว้า เมื่อผู้เรียนมี

ส่วนร่วมแล้ว จึงมีความสนใจและตั้งใจเรียนมากขึ้น ในการสอนนั้น โรงเรียนยังใช้หลักสูตรของกระทรวง แต่มีการปรับปรุงบ้าง โดยเสริมสิ่งที่ผู้เรียนสมควรต้องเรียนและสิ่งที่ผู้เรียนประสงค์จะเรียน ซึ่งสามารถพบเห็นได้จริงในชีวิตประจำวัน การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนจึงเป็นในรูปของการจัดโครงการเพื่อให้เด็กได้ปฏิบัติ อาทิ การเขียนจดหมายถึงเพื่อน การทำข่าว การโต้ตอบกับชาวต่างชาติ การประกวดพูด ผู้เรียนสามารถใช้ทักษะอ่าน ฟัง พูด เขียน และทำความเข้าใจได้ สำหรับการสอนไวยากรณ์ก็สอนไปตามลำดับ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนนำเสนอเกี่ยวกับโครงการของตนเอง ซึ่งการดำเนินวิธีดังกล่าวนี้ทำให้เกิดความสำเร็จอย่างมาก ในประเด็นเรื่องเกี่ยวกับเนื้อหาหลักสูตรนั้น วิทยากร ได้ให้เสนอข้อคิดเห็นว่า ควรจะมีลักษณะยืดหยุ่นให้เหมาะกับสภาพแวดล้อม และความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ นอกจากนี้ครูผู้สอนจะต้องใกล้ชิดกับผู้เรียน ตั้งใจจริงในการตรวจแก้ไขงานที่มอบหมายให้ผู้เรียนค้นหาและดำเนินการ และสิ่งที่สำคัญคือครูต้องมีความรู้ในเรื่องการวัดผลประเมินผลด้วย

การประชุมกลุ่มย่อย

ได้แบ่งการประชุมกลุ่มย่อยออกเป็น 5 กลุ่ม ตามประเด็นหลักของโครงการ ได้แก่ การจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและวิธีการมีส่วนร่วมของบุคลากร เนื้อหาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอน ความสามารถของครูและระบบตอบแทน และการมีส่วนร่วมของชุมชน สรุปผลดังนี้

ในการดำเนินโครงการคุณภาพและความเสมอภาคทางการศึกษาของซีมีโอ โรงเรียนเครือข่ายฯ ได้มี**การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและวิธีการมีส่วนร่วมของบุคลากร** การให้ความช่วยเหลือแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดการเรียนการสอนเสริมให้แก่เด็กที่มีผลการเรียนอ่อน หรือการจัดเวทีกิจกรรมให้แก่เด็กที่มีความสามารถพิเศษในด้านต่าง ๆ เช่น ดนตรี ศิลปะ และการกีฬา เป็นต้น ในด้าน**เนื้อหาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน** โรงเรียนได้ดำเนินการปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของผู้เรียน โรงเรียนมีการผลิตสื่อขึ้นใช้ประกอบการเรียนการสอน มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อแก้ไขการขาดอัตรากำลังครู **ครูผู้สอนมีความรู้ความสามารถ และมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง** โรงเรียนได้มีการแสวงหาแหล่งการเรียนรู้จากภายนอกโรงเรียนโดยการ**เสริมสร้างความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น**ในพื้นที่ ชุมชนและผู้ปกครองมีความสนใจที่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษา อย่างไรก็ตามปัญหาอุปสรรคของการดำเนินโครงการฯ อาทิ

- 1) การขาดแคลนบุคลากร เนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอ ครูมีภารกิจอื่นที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากการจัดการเรียนการสอนมาก
- 2) ครูโรงเรียนเอกชนขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่
- 3) ระบบการประเมินผลภายใน – ภายนอก

ในการนี้ที่ประชุมได้นำเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังนี้

- 1) การจัดสรรครูอัตราจ้าง การจ้างบุคลากรเพื่อดำเนินการในงานด้านต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแทนครู การจัดทำความร่วมมือกับสถานศึกษามหาวิทยาลัยในพื้นที่ เพื่อบูรณาการครู

2) จัดหามาตรการในการ ส่งเสริมสวัสดิการให้แก่ครูโรงเรียนเอกชน

3) การประเมินผลภายใน – ภายนอก ควรมีการปรับเกณฑ์และแนวทางการประเมิน เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู การประเมินผลงานทางวิชาการควรใช้บุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชาและระบบการจัดการเรียนการสอน

อนึ่ง **ดร.ประพัฒน์พงศ์ เสนาฤทธิ์** ที่ปรึกษาด้านยุทธศาสตร์ต่างประเทศ สำนัก-ความสัมพันธ์ต่างประเทศ สป. ได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมการสัมมนาทุกท่าน ที่ได้เข้าร่วมการสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันในครั้งนี้ และเป็นผู้ตั้งใจจริงในการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมมนาในครั้งนี้จะได้นำไปปรับปรุงแนวทางในการบริหารจัดการโรงเรียนเครือข่ายฯ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

การประเมินผล/ข้อเสนอแนะ

การประเมินผลเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมสัมมนา จากการประเมินผลด้วยแบบสอบถาม สามารถสรุปได้ดังนี้ ในภาพรวมผู้เข้าสัมมนามีความพอใจระดับดีมากสำหรับการจัดสัมมนาในครั้งนี้ ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ให้ข้อเสนอแนะโดยขอให้มีการจัดประชุมสัมมนาในลักษณะดังกล่าวอย่างต่อเนื่องต่อไป

1. จุดเน้นของโครงการฯ ควรมีการเพิ่มเติมในเรื่องของการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่าย การเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่ผู้เรียน และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาใช้ในสถานศึกษา

2. ข้อเสนอเกี่ยวกับหัวข้อการประชุมระดับชาติฯ ได้แก่

- ยุทธศาสตร์การบริหารจัดการโรงเรียน
- แนวทางการพัฒนาผู้เรียนให้ได้มาตรฐานตามตัวชี้วัดระดับชาติ
- การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยบนพื้นฐานของความเป็นไทย
- หลักสูตร และสื่อการเรียนการสอน
- ประสิทธิภาพของเครือข่าย

3. ข้อเสนอเกี่ยวกับหัวข้อของการจัดประชุมระดับภูมิภาคฯ ได้แก่

- การปรับปรุงพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- การพัฒนาศักยภาพของครู – นักเรียน
- แนวทางการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การพัฒนาคุณภาพ

โรงเรียนโดยเน้นคุณธรรม – จริยธรรม

- การนำประเด็น กฎ – ระเบียบ หรือข้อกำหนดที่เกี่ยวกับเด็กและเยาวชนมาร่วมกันพิจารณาว่ามีประเด็นใดบ้างที่เป็นปัญหาต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน หรือไม่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนของครู

4. ผู้เข้าร่วมสัมมนาส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ควรมีการทบทวนสถานภาพของสมาชิกและเปิดรับสมาชิกใหม่เพิ่มเติม เพื่อให้เกิดการพัฒนาเครือข่ายและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เครือข่ายให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

5. กิจกรรมที่ดำเนินการภายใต้โครงการฯ ได้แก่ การศึกษา วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การศึกษาดูงาน การแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างประเทศสมาชิก การจัดทำแผนปฏิบัติการ และแบบประเมินมาตรฐานของโรงเรียน การจัดโครงการ/กิจกรรมที่มีส่วนพัฒนาชุมชน และสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนเกิดความรักในท้องถิ่น เสริมสร้างความรักความสามัคคีต่อชุมชน

6. โรงเรียนสมาชิกเครือข่ายควรมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน เพื่อให้สมาชิกมีเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทุกภาคส่วนควรเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการบริหารจัดการโครงการฯ และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนที่เป็นสมาชิกเครือข่ายฯ ด้วย

สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สป.